

Sygn. akt VI U 573/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – sekretarz sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2016 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: Z. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 1 grudnia 2015 r., znak: (...)

i z dnia 3 grudnia 2015 r., znak: (...)

w sprawie: Z. J.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o wysokość kapitału początkowego i świadczenia

1) umarza postępowanie w zakresie objętym decyzją o ponownym naliczeniu kapitału początkowego z dnia 16 maja 2016 r. i decyzją o przeliczeniu emerytury z dnia 10 czerwca 2016 r.,

2) zmienia zaskarżone decyzje w ten sposób, że zobowiązuje organ rentowy do przyjęcia przy ustaleniu wysokości kapitału początkowego i wyliczenia wysokości emerytury ubezpieczonego Z. J. dodatkowo następujących wynagrodzeń:

- w kwocie 6.384 (sześć tysięcy trzysta osiemdziesiąt cztery) zł za okres pracy od 1 stycznia 1971 r. do 22 maja 1971 r. w (...) Związku (...) w I.,

- w kwocie 21.700 (dwadzieścia jeden tysięcy siedemset) zł za okres pracy od 1 czerwca 1976 r. do 31 grudnia 1976 r. i w kwocie 18.600 (osiemnaście tysięcy sześćset) zł za okres pracy od 1 stycznia 1977 r. do 30 czerwca 1977 r. w Przedsiębiorstwie (...) w I.,

3) oddala odwołanie w pozostałej części.

Na oryginale właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 1.12.2015 r. o ustaleniu kapitału początkowego ustalono ubezpieczonemu Z. J. podstawy wymiaru kapitału początkowego a decyzją z dnia 3.12.2015 r. przyznano ubezpieczonemu prawo do emerytury z urzędu

obliczonej na podstawie art.26 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ustalając w tej decyzji wysokość emerytury.

Ubezpieczony zakwestionował przyjęte do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego (i w konsekwencji emerytury) zarobki z lat 1971 - 1980 r.

W odwołaniu od tych decyzji ubezpieczony wskazał, że organ rentowy zaniżył wysokość jego kapitału początkowego i emerytury nie uwzględniając zarobków ubezpieczonego z lat 1971-1980 r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i wskazał, że zarobki - dochód stanowiący podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne przyjęto w następującej wysokości i na podstawie następujących dowodów:

- za 1971 r. w wysokości 21.437,00 zł
- za 1972 r. w wysokości 40.946,00 zł

na podstawie kserokopii kart zarobkowych z Przedsiębiorstwa Budownictwa Rolniczego w I. nadesłanych przez Archiwum Państwowe w B. Oddział w B. -k.50-51 akt tomu II

- za 1973 w wysokości 38.075,00 zł na podstawie wpisu w legitymacji ubezpieczeniowej-k.37 akt tomu II

- za 1974 r. - na podstawie kserokopii kart zarobkowych z Przedsiębiorstwa (...)w I. nadesłanych przez Archiwum Państwowe w B. Oddział w B. - k.51 akt - kwota 886 zł - to wynagrodzenie otrzymane do dnia 13.01.1974,

za okres od 15.01.1974 r. do 31.12.1974 r. przyjęto minimalne wynagrodzenie wobec nieprzedłożenia zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z Przedsiębiorstwa (...) w B. - dowód obliczenia na k. 146 tomu II

- za lata 1975 - 1976 i do 30.06.1977 r. przyjęto minimalne wynagrodzenie wobec nieprzedłożenia zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z Przedsiębiorstwa (...) w B. - dowód obliczenie na k. 146 tomu II
- od 1.07.1977 r. do 31.12.1980 r (i dalej) ubezpieczony prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą - podstawy wymiaru dla osoby prowadzącej pozarolniczą działalność podano na k.24 akt tomu II.

Na rozprawie przed Sądem Okręgowym w dniu 27.09.2016 r. ubezpieczony wskazał, że nie żąda już ustalenia wysokości wynagrodzenia za rok 1973 r. bowiem ZUS uwzględnił jego zarobek roczny w kwocie 43.260 zł natomiast żąda zmian zaskarżonych decyzji i przyjęcia do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego i wysokości emerytury średniego wynagrodzenia z roku 1969 za okres od stycznia do maja 1971r. Odnośnie wynagrodzenia przyjętego za rok 1974 ubezpieczony zażądał przyjęcia średniej wynagrodzenia za rok 1973. Za okres od 1.06.1976 r. do 30.06.1977 r. ubezpieczony zażądał ustalenia wysokości wynagrodzenia według stawki 3.100 zł wynagrodzenia zasadniczego i oświadczył, że pracował w całym w tym spornym okresie według tej stawki w pełnym wymiarze czasu pracy w poszczególnych miesiącach.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczony Z. J. zatrudnił się w (...) Związku (...) w I. od 5.05.1969 r. jako mechanik i pracował tam do 22.05.1971 r. w tym samym charakterze. W angażu z dnia 5.05.1969 r. wskazano stawkę wynagrodzenia ubezpieczonego w kwocie 7 zł na godzinę oraz premię kwartalną do 30 %. Wysokość premii zależała od wykonania planu. Średnie wynagrodzenie ubezpieczonego za okres pracy w 1969 r. wyniosło 1558,90 zł. i zostało odnotowane w legitymacji ubezpieczeniowej.

W (...) Związku (...) w I. w okresie od 1.09.1966 r. do 6.02.1978 r. pracował świadek M. K. jako mechanik samochodowy. W okresie od 15.11.1969r. w/w miał stawkę godzinową 9,60zł. W/w dostawał też uznaniową premię, uzależnioną od wypracowania planów. O wysokości premii decydował kierownik.

W okresie od 3.06.1971 r. do 13.01.1974 r. ubezpieczony pracował w Przedsiębiorstwie Budownictwa Rolniczego w I. i był tam zatrudniony jako ślusarz-mechanik a jego średnie wynagrodzenie z 1973 r. za okres 9 miesięcy wynosiło 4.230 zł., co również odnotowano w legitymacji ubezpieczeniowej. Ubezpieczony zatrudnił się w Przedsiębiorstwie (...) w (...).01.1974 r. i pracował tam do 30.06.1977r. Ubezpieczony został przyjęty jako mechanik napraw pojazdów, ale pracował faktycznie od początku zatrudnienia jako kontroler techniczny. Od początku zatrudnienia ubezpieczony był wynagradzany według stawki godzinowej, ale ubezpieczony nie pamiętał jej wysokości ani nie przedłożył dokumentów na powyższą okoliczność. Stawka wynagrodzenia zasadniczego dla ubezpieczonego w kwocie 3.100 zł została wprowadzona od 1.06.1976 r. i obowiązywała do 30.06.1977 r. Oprócz wynagrodzenia zasadniczego ubezpieczony był uprawniony do premii regulaminowej, której wysokości nie wskazano w świadectwie pracy ubezpieczonego.

Świadek B. D. pracował w Przedsiębiorstwa (...) w I. w okresie od 19.03.1965 r. do 22.08.1983 r. jako kierowca i otrzymywał wynagrodzenie według stawki godzinowej. B. D. nie miał orientacji w zakresie wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w trakcie jego zatrudnienia w (...) w I..

dowód: angaż ubezpieczonego z dnia 5.05.1969 r. – k. 41 akt rentowych; świadectwo pracy – k. 35 akt rentowych; odpis legitymacji ubezpieczonego – k. 37 akt rentowych, zeznania świadka M. K. i B. D., zeznania ubezpieczonego – zapis A/V k. 48

Decyzjami zamiennymi z dnia 16.05.2016 r. i z dnia 10.06.2016 r. ZUS dokonał przeliczenia kapitału początkowego i wysokości emerytury ubezpieczonego z zaliczeniem wynagrodzenia w kwocie 43 260 zł. za rok 1973.

dowód: decyzje w aktach rentowych.

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie zgromadzonych dokumentów, których prawdziwości i wiarygodności strony nie kwestionowały w toku procesu, w tym zwłaszcza na podstawie angażu ubezpieczonego z dnia 5.05.1969 r., świadectwa pracy z dnia 21.06.1977 r., odpisu z legitymacji ubezpieczonego a także częściowo zeznań świadków M. K. i B. D. oraz częściowo zeznań ubezpieczonego.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków M. K. i B. D., którzy w spornym okresie pracowali wraz z ubezpieczonym co do faktu jego pracy w spornych okresach w rozmiarze wynikającym z obowiązującym w tym okresie stanu prawnego dotyczącym czasu pracy ubezpieczonego oraz co do faktu otrzymywania przez ubezpieczonego stawki wynagrodzenia godzinowego w obu zakładach pracy. Świadczenie otrzymywali wynagrodzenie również w stawce godzinowej, przy czym świadkowie nie byli w stanie podać wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego. Jedynie częściowo za wiarygodne uznano twierdzenia Z. J. na temat osiąganego przez niego wynagrodzenia w spornym okresie. Sąd za nieudowodnione uznał jego twierdzenia, iż oprócz wynagrodzenia zasadniczego otrzymywał on także co miesiąc premię regulaminową, a jego wynagrodzenie ciągle wzrastało. Fakt, iż premia mogła być przyznana ubezpieczonemu w trakcie pracy w (...) Związku (...) w I. wynika z angażu z dnia 5.05.1969 r., jednakże w tym zakresie ubezpieczony nie przedstawił żadnego dowodu, który potwierdzałby okoliczności, iż takie premie regularnie były mu rzeczywiście wypłacane oraz w jakiej wysokości. Podobnie brak dowodów na to że ubezpieczony otrzymywał regularnie premię w określonej wysokości w trakcie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w I.. Biorąc natomiast pod uwagę oczywisty interes powoda w przedstawieniu swego wynagrodzenia w jak najkorzystniejszy sposób, Sąd zmuszony był uznać, że ubezpieczony nie otrzymywał składnika wynagrodzenia w postaci premii w wysokości do 30%, albowiem na tą okoliczność nie wskazują żadne wiarygodne dowody. Należy zauważyć, iż sam ubezpieczony, w toku przesłuchania zeznał, że nie posiada innych dokumentów i nie potrafi wskazać w jakiej wysokości w poszczególnych okresach otrzymywał premie.

Na wstępie rozważań merytorycznych należy zauważyć, iż ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.; zwana dalej „ustawą”) wprowadziła nieznanne dotąd w przepisach ubezpieczeniowych pojęcie kapitału początkowego i nowy sposób obliczania świadczeń emerytalnych. Stosownie do art. 15 ustawy, podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony

w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176 (ust. 1). Jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy (ust. 2a). Na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu (ust. 6).

W wyroku z dnia 22 listopada 2010 r. (III AUa 1807/09, nie publ.) Sąd Apelacyjny w Gdańsku stwierdził „Sąd Apelacyjny uznaje za dopuszczalne ustalenie wysokości zarobków stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne na podstawie nominalnego czasu pracy obowiązującego ubezpieczoną w roku 1989 i stawki godzinowej. Z odpisu legitymacji ubezpieczeniowej oraz świadectwa pracy nie wynika bowiem, że w tym roku korzystała z urlopów bezpłatnych, czy też zwolnień lekarskich. Pozwany, zgodnie z zasadą kontrydiktoryjności, nie wykazał by było inaczej.” Podzielając ten pogląd w całości należy stwierdzić, iż także w niniejszej sprawie, pozwany organ nie udowodnił, aby w okresie od 1.01.1971 r. do 22.05.1971 r. w (...) Związku (...) w I. i w okresie od 1.06.1976 r. do 30.07.1977 r. w trakcie zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w I. ubezpieczony pozostawał na urlopie bezpłatnym lub zwolnieniu lekarskim, a zeznania świadka K. i D., jak i samego ubezpieczonego, wskazują na okoliczności odmienne.

Na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11.10.2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zgodnie z art.472 i 473 k.p.c. w postępowaniu w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych każdy fakt mający wpływ na prawo do świadczenia lub jego wysokość może być dowodzony wszelkimi środkami, które sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe. środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość zarobku lub dochodu stanowiącego podstawę wymiaru emerytury lub renty są dla pracowników – zaświadczenia zakładów pracy wystawione według wzoru ustalonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych albo legitymacja ubezpieczeniowa zawierająca wpisy dotyczące okresów zatrudnienia i wysokości osiągniętych dochodów. Wprawdzie w postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia, co do wskazanych w treści rozporządzenia środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów, jednak mimo wszystko ustalenia podejmowane przez sąd muszą zostać oparte na konkretnych dowodach, a obowiązek wykazania wynagrodzenia z lat zatrudnienia wskazywanych przez ubezpieczonego jako podstawa dla przeliczenia emerytury lub renty spoczywa właśnie na ubezpieczonym (por. wyrok SN z dnia 25 lipca 1997 r., II UKN 186/97, OSNCP 1998/11/342). Wobec braku takiego ograniczenia w postępowaniu sądowym istnieje m.in. możliwość przesłuchania świadków dla ustalenia wysokości tych zarobków, tym bardziej, jeśli zeznania te znajdą choćby częściowe oparcie w zachowanej dokumentacji. Przesłuchani w sprawie świadkowie nie byli jednakże w stanie wskazać wysokości wynagrodzenia otrzymywanego przez ubezpieczonego w spornych okresach, nie pamiętając nawet (co uznać należy za zgodne z doświadczeniem życiowym i zasadami logiki), wysokości własnego wynagrodzenia za pracę. Stosunek pracy ma zawsze charakter indywidualny, określone warunki zatrudnienia mają charakter niepowtarzalny, ponieważ zostały wyznaczone pomiędzy pracodawcą i konkretnym pracownikiem. Uśrednione obliczenie – oparte na wynagrodzeniu otrzymanym przez innych pracowników – nie może oddać indywidualnych cech właściwych dla danego stosunku pracy. W przypadku takiego składnika wynagrodzenia, jakim jest premia, nagroda, czy dodatek, konieczne jest istnienie dowodów potwierdzających bez wątpliwości fakt ich wypłacenia oraz wysokość (tak SN w wyroku z dnia 4 lipca 2007 r., I UK 36/07, Lex Polonica nr 1784004). W rozpoznawanej sprawie bezsporna była wyłącznie wysokość zasadniczego wynagrodzenia ubezpieczonego w stawce godzinowej 7,00 zł. od 1.01.1971 r. do 22.05.1971 r. w (...) Związku (...) w I., bo znalazło to potwierdzenie w angażu z dnia 5.05.1969 r. Bezsporna była także wysokość wynagrodzenia zasadniczego ubezpieczonego od 1.06.1976 r. do 30.06.1977 r. w Przedsiębiorstwa (...) w I., bo sam ubezpieczony zeznał, że stawkę wynagrodzenia w kwocie 3100 zł. otrzymał właśnie od 1.06.1976 r. oraz potwierdziło ten fakt świadectwo pracy z dnia (...)r. W pozostałym jednakże zakresie ubezpieczony nie udowodnił, iż otrzymywał wynagrodzenie w stawce wyższej lub też, że wypłacano mu premię w określonej wysokości.

Zgodnie z treścią przepisu art. 111 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, od podstawy wymiaru ustalonej w myśl art. 15, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego:

- 1) z liczby kolejnych lat kalendarzowych i w okresie wskazanym do ustalenia poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia;
  - 2) z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek o przyznanie emerytury lub renty albo o ponowne ustalenie emerytury lub renty, z uwzględnieniem art. 176;
  - 3) z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty,
- a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego.

Zgodnie z tym przepisem istnieje możliwość dokonania przeliczenia emerytury, jeżeli zostanie wykazany wyższy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru od obliczonego poprzednio. Przepis ten oferuje wprawdzie możliwość przeliczenia emerytury, ale jednocześnie możliwość taka jest obwarowana warunkiem w postaci wykazania wynagrodzenia, które ma być wzięte pod uwagę jako podstawa wymiaru świadczenia dla takiego przeliczenia. Przepis ten nie stwarza, więc w zakresie przeliczenia emerytury żadnego automatyzmu. W tym kontekście należy stwierdzić, że ubezpieczony wykazał wyższy wskaźnik wysokości podstawy wymiaru od obliczonego poprzednio, przy uwzględnieniu udowodnionego wynagrodzenia otrzymanego w spornym okresie.

W odpowiedzi na zobowiązanie Sądu Okręgowego w Bydgoszczy organ rentowy dokonał przeliczenia wynagrodzenia ubezpieczonego, z uwzględnieniem stawki godzinowej otrzymywane w czasie zatrudnienia w (...) Związku (...) w I. od 1.01.1971 r. do 22.05.1971 r. i wynagrodzenia w kwocie 3100 zł od i od 1.06.1976 r. do 30.06.1977 r. w Przedsiębiorstwie (...) w I.. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego uległ w wyniku tego wyliczenia podwyższeniu do 73,33 %. (wyliczenie k.51).

Do wyliczenia wynagrodzenia za okres od 01.01.1971r. do 22.05.1971r. organ rentowy przyjął wynagrodzenie według stawki 7 zł za godzinę, przyjmując za każdy dzień roboczy od poniedziałku do piątku 8 godzin, natomiast za sobotę 6 godzin.

-styczeń 1971 20 dni po 8 godzin i 5 dni po 6 godzin,

-luty 1971 20 dni po 8 godzin i 4 dni po 6 godzin,

-marzec 1971 23 dni po 8 godzin i 4 dni po 6 godzin,

-kwiecień 1971 21 dni po 8 godzin i 4 dni po 6 godzin,

-maj 1971 15 dni po 8 godzin i 4 dni po 6 godzin,

Łączne wynagrodzenie za w/w okres wyniosło 6.384 zł.

Wynagrodzenie za okres od 01.06.1976r. do 31.12.1976r. przyjęto w kwocie łącznej 21.700 zł

Wynagrodzenie za okres od 01.01.1977r. do 30.06.1977r. przyjęto w łącznej kwocie 18.600 zł.

Z uwagi na powyższe Sąd, uwzględniając fakt wydania decyzji zamiennych z dnia 16.05.2016 r. i z dnia 10.06.2016 r. którymi ZUS dokonał przeliczenia kapitału początkowego i wysokości emerytury ubezpieczonego z .zaliczeniem

wynagrodzenia w kwocie 43 260 zł. za rok 1973 umorzył postępowanie w sprawie na podstawie art. 477¹³ k.p.c., w zakresie objętym tymi decyzjami.

Sąd Okręgowy zmienił zaskarżone decyzje na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zobowiązując organ rentowy do przyjęcia przy ustaleniu wysokości kapitału początkowego i wyliczenia wysokości emerytury ubezpieczonego Z. J. dodatkowo następujących wynagrodzeń:

- w kwocie 6.384 (sześć tysięcy trzysta osiemdziesiąt cztery) zł za okres pracy od 1 stycznia 1971 r. do 22 maja 1971 r. w (...) Związku (...) w I.,

- w kwocie 21.700 (dwadzieścia jeden tysięcy siedemset) zł za okres pracy od 1 czerwca 1976 r. do 31 grudnia 1976 r. i w kwocie 18.600 (osiemnaście tysięcy sześćset) zł za okres pracy od 1 stycznia 1977 r. do 30 czerwca 1977r. w Przedsiębiorstwie (...) w I.

W pozostałym zakresie wniesione odwołanie należało oddalić na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., albowiem ubezpieczony nie udowodnił uzyskania w spornym okresie jeszcze wyższego wynagrodzenia.

Brak było podstawy do przyjęcia dla ustalenia wysokości kapitału początkowego oraz podstawy wymiaru emerytury za rok 1971 wynagrodzenia ubezpieczonego z roku 1969 a także przyjęcia za okres pracy w Przedsiębiorstwie (...) w I. do dnia 31.05.1976r. wynagrodzenia osiągniętego w 1973 r. przez ubezpieczonego w trakcie pracy w Przedsiębiorstwie (...)w I., bowiem ubezpieczony nie przedstawił jednoznacznych dowodów poświadczających fakt, że w spornych okresach czasu jego wynagrodzenie wynosiło tyle ile wynosiło ono w okresach, które ubezpieczony wskazał jako okresy porównywalne.

SSO Ewa Milczarek